



## INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

## МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.984

### ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ЦІННОСТЕЙ СУЧАСНОГО ЦИФРОВІЗОВАНОГО СВІТУ

Наталія Грущинська

*Національний авіаційний університет, Київ, Україна*

**Резюме.** Присвячено аналізу сутності економічних цінностей сучасного соціуму з урахуванням техноглобального розвитку, інформатизації та можливості проведення прогнозування подальшого світового трансформаційного розвитку. Технологічний розвиток економіки передбачає прогресивні зміни, залучення інвестицій, послідовне зростання науково-технічного сектора та розвиток економіки через економіку знань. Технологічний стиль є рушійною силою сучасних процесів у постіндустріальному суспільстві. Головною проблемою проектування основної економічної системи в сучасних умовах є фактор адаптації її внутрішніх особливостей до національного характеру індустріальної економіки. Загалом індустріальні форми організації економіки стають менш важливими на тлі стрімкого зростання значення інформаційної складової. В ході технологічної еволюції сучасних суспільств все більшого значення набуває питання трансформації цінностей. Цінності визначають ставлення людини до соціальної дійсності та зумовлюють мотиви її поведінки. До економічних цінностей належать бізнес, професійна діяльність, нерівність доходів, безробіття, гендерна та вікова нерівність, ставлення до конкуренції, форм власності та місця роботи. В статті розглянуто характеристики технологічної сингулярності як процесу стрімкого технологічного розвитку суспільства, його вплив на зміну економічних цінностей, а також його потенціал для прогнозування та оцінювання економічної поведінки суспільства. Важливим є участь держави у визначенні національної стратегії з урахуванням сучасних особливостей та розроблення шляхів реалізації цієї стратегії в усіх сферах суспільного розвитку (патріотизм, економічна та демографічна політика, культурна політика тощо). Державна політика виконує підтримуючу функцію стосовно до бізнесу і є інструментом, який допомагає реалізовувати національні пріоритети. Зазначено, що в кризові періоди, в часи радикальних змін в економічних системах, політиці та державному управлінні особливо важливо формувати майбутнє й робити надійні прогнози. Майбутнє можна зрозуміти лише через ретельний аналіз минулого й сьогодення. Наприкінці 20-го – початку 21-го століть питання про майбутнє суспільства набуло особливої актуальності. Це було стимульовано винаходом науки і техніки, перетворенням науки з її необмеженими можливостями на безпосередній чинник процесів виробництва й культури, прогресу суспільства. Прогностичне передбачення також враховує всі наукові методи, за допомогою яких можна проводити експертні оцінювання й спирається на пошукові та нормативні прогнози. Наведено аналіз показника (WVS) щодо України, що рухаються від традиційних цінностей до секулярно-раціональних і від цінностей виживання до цінностей самовираження, що передбачає зниження впливу релігії й авторитарних лідерів, поширення демократії, толерантності, гендерної рівності тощо. Зміна цінностей впливає на політичні уподобання, сприяє економічним змінам, у тому числі становлення демократичних інститутів.

**Ключові слова:** прогнозіологія, економічні цінності, техноглобалізація, державна політика.

[https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk\\_tntu2024.02.214](https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.02.214)

Отримано 09.01.2024

UDC 339.984

**THE ECONOMIC COMPONENT OF THE VALUES OF THE MODERN  
DIGITALIZED WORLD****Natalia Hrushchynska***National Aviation University, Kyiv, Ukraine*

**Summary.** The article is devoted to the analysis of the essence of the economic values of modern society, taking into account techno-global development, informatization, and the possibility of forecasting further global transformational development. Technological development of the economy involves progressive changes, investment attraction, consistent growth of the scientific and technical sectors, and economic development through the knowledge economy. Technological style is the driving force of modern processes in post-industrial society. The main problem of designing the main economic system in modern conditions is the factor of adapting its internal features to the national nature of the industrial economy. In general, industrial forms of economic organization are becoming less important against the backdrop of a rapid increase in the importance of the information component. In the course of the technological evolution of modern societies, the issue of transformation of values is becoming more and more important. Values determine a person's attitude to social reality and determine the motives of his behavior. Economic values include business, professional activity, income inequality, unemployment, gender and age inequality, attitude to competition, forms of ownership, and workplace. The article examines the characteristics of technological singularity as a process of rapid technological development of society, its impact on the change of economic values, as well as its potential for forecasting and evaluating the economic behavior of society. The state needs to participate in determining the national strategy, taking into account modern features and developing ways to implement this strategy in all spheres of social development (patriotism, economic and demographic policy, cultural policy, etc.). Public policy performs a supporting function in relation to business and is a tool that helps implement national priorities. The article states that in times of crisis, in times of radical changes in economic systems, politics, and state administration, it is especially important to shape the future and make reliable forecasts. The future can only be understood through a careful analysis of the past and present. At the end of the 20th – and beginning of the 21st centuries, the question of the future of society became especially relevant. This was stimulated by the invention of science and technology, the transformation of science with its unlimited possibilities into a direct factor in the processes of production and culture, and the progress of society. Prognostic prediction also takes into account the entire arsenal of scientific methods, with the help of which humanity collects information about the possibilities of modern civilization, makes expert assessments and relies on exploratory and normative forecasts; the article provides an analysis of the indicator (WVS) for Ukraine, moving from traditional values to secular-rational values and from survival values to values of self-expression, which involves reducing the influence of religion and authoritarian leaders, the spread of democracy, tolerance, gender equality, etc. The change in values affects political preferences and contributes to economic changes, including the formation of democratic institutions.

**Key words:** forecasting, economic values, techno-globalization, state policy.

[https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk\\_tntu2024.02.214](https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.02.214)

Received 09.01.2024

**Постановка проблеми.** Техноеволюція як історичний процес розвитку техніки та технологій зазнає постійних стрімких змін. Технологічний розвиток економіки означає прогресивні зміни, залучення інвестицій, послідовне зростання науково-технічного сектора та розвиток економіки через економіку знань. Технологічний уклад є рушійною силою сучасних процесів у постіндустріальних суспільствах.

Основною проблемою при побудові основної економічної системи в сучасних умовах є елемент адаптації її внутрішніх особливостей до національного характеру індустріальної економіки. Сучасна промисловість є особливим елементом національної економіки, оскільки на неї безпосередньо впливають закони глобальних економічних потоків. Проблеми та перспективи її функціонування є складним комплексом світової та національної економіки. Основним проблемним пунктом концептуально визначеного

останнім часом постіндустріального дизайну є необхідність розроблення моделі постіндустріального гуманітарного економічного розвитку в конкретній країні.

Загалом, індустріальні форми організації економіки стають менш важливими на тлі стрімкого зростання значення інформаційної складової. Сучасні технології надають країнам з обмеженими ресурсами унікальну можливість «перестрибнути» цілі цикли індустріального розвитку, через які їм довелося б пройти ще кілька років тому, щоб досягти нинішнього рівня економічного розвитку західних суспільств. У процесі технологічної еволюції сучасних суспільств все більшого значення набуває питання трансформації цінностей. Цінності визначають ставлення людини до соціальної дійсності та зумовлюють мотиви її поведінки. Система ціннісних орієнтацій має багаторівневу структуру. Дослідження системи ціннісних орієнтацій молоді є особливо актуальним питанням, оскільки набір цінностей у процесі соціалізації людини «передається» їй самим суспільством. Економічна складова цінностей і ставлення до них кожного індивіда визначаються в умовах розвитку інформаційно-технологічної складової суспільства. Економічні цінності включають ведення бізнесу, професійну діяльність, нерівність доходів, рівень безробіття, гендерну та вікову нерівність, ставлення до конкуренції, форми власності та місця роботи.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питання цінностей є об'єктом дослідження багатьох наук, зокрема філософії, психології, соціології, що свідчить про їхню складність та багатоплановість. Водночас економічні цінності розглядаються завдяки проведеному аналізу Сьомої хвилі міжнародного дослідницького проекту вивчення соціальних цінностей – World Values Survey. Економічні цінності у ринкових країнах скеровують, організовують діяльність людини та тісно пов'язані з такими важливими аспектами економічної поведінки, як визначення уподобань та вибір кожного члена суспільства. Саме економічні цінності це все, що пов'язано з поведінкою, судженнями, орієнтаціями людини в рамках ринкової економіки [16]. Як зазначає Григоруку А. «ринкові цінності націлені на матеріальне збагачення є зазвичай необхідними, але вони мають бути допоміжними засобами для цінностей духовного розвитку особистості. Для українського суспільства в економічній сфері життєдіяльності, в цілому, характерним є певний ціннісний симбіоз – поєднання цінностей виживання і традиційних цінностей» [3]. Л. А. Станіславенко досліджує зумовленість цінностей українського суспільства реальним станом соціально-економічних і політичних процесів у державі [9].

**Мета статті** полягає у проведенні аналізу сутності економічних цінностей сучасного соціуму з урахуванням техноглобального розвитку, інформатизації та можливості проведення прогнозування подальшого світового трансформаційного розвитку.

**Постановка завдання.** Дослідити особливості технологічної сингулярності як процесу стрімкого технологічного розвитку суспільства, впливу її на зміну економічних цінностей; здійснити спробу визначення можливостей здійснення прогнозування та оцінювання економічної поведінки соціуму.

**Виклад основного матеріалу.** Технологічна сингулярність – це гіпотетичний момент у майбутньому, коли технологічний розвиток стане стрімким. Ця концепція уперше була запропонована В. Вінджем, який вважає: якщо людство зуміє уникнути загибелі цивілізації, то сингулярність станеться через прогрес в галузі штучного інтелекту, інтеграції людини з комп'ютером або інших методів збільшення розуму.

«Коли людина створить машину, яка буде розумніша за людину, історія стане непередбачуваною, тому що неможливо передбачити поведінку інтелекту, що перевершує людський» – вислів американського математика і письменника-фантаста Вернора Вінджа в 1993 році. Прогнози автора стосувалися першої третини XXI століття, орієнтовно між 2005 і 2030 роками.

Інформація стає найважливішою цінністю в сучасному суспільстві, а індустрія, яка отримує, опрацьовує й транслює інформацію є провідною галуззю, в яку з року в рік інвестується значний капітал.

Прихід постіндустріальної фази і відповідне формування суспільств характеризується процесом, коли частка сектора послуг у ВВП зростає, а людська активність концентрується в цьому секторі зайнятості. У країнах з високим рівнем розвитку в структурі ВВП домінує третинний сектор, вторинний сектор представлений обробною промисловістю й невеликою часткою первинного сектора [8].

Технологія як важливий фактор продуктивних сил завжди існує в межах певних суспільно-економічних форм, які визначаються пануючими виробничими відносинами. Тому, незважаючи на те, що технологічна та економічна складові суспільного виробництва є одним цілим, між ними неминуче виникають протиріччя та неузгодженості.

Секуляризм – це філософсько-світоглядний напрям, який передбачає відділення або зменшення ролі релігії від світського життя – політики, освіти тощо [9]. Рациональність – свідомість, характеристика знання з точки зору його відповідності деяким принципам мислення [1]. І разом ці категорії поєднані у визначенні стану цінностей сучасного суспільства в Україні та країнах Європи. Інформація заснована на результатах Огляду цінностей світу (WVS) – глобальний проект, який здійснюється всесвітньою мережею соціологів на основі національних опитувань, які проводяться в майже 100 країнах світу з 1981 року [16]. Такі опитування були проведені у сім хвиль (1981 р., 1990–1991 рр., 1995–1997 рр., 1999–2001 рр., 2005–2007 рр., 2011–2012 рр., і у 2020 р.), кожен раз розширюючи кількість країн у дослідженні. Загальними висновками було окреслено, що зміни поколінь відбуваються в основних цінностях, що стосуються політики, економічного життя, релігії, гендерних ролей, сімейних норм [13].

Цінності молодих поколінь завжди відрізнялися від старших, особливо в суспільствах, що переживали швидке економічне зростання [16]. Показник (WVS) щодо України зафіксовані станом на 2020 рік як такі, що рухаються від традиційних цінностей до секулярно-раціональних і від цінностей виживання до цінностей самовираження, що передбачає зниження впливу релігії й авторитарних лідерів, поширення демократії, толерантності, гендерної рівності тощо. Зміна цінностей впливає на політичні уподобання, сприяє економічним змінам, у тому числі становлення демократичних інститутів. Цікаво, що дослідження станом на 2020 рік розділяло суспільства у світі загалом на чотири групи: які мають високі показники традиційних цінностей та цінностей виживання: Зімбабве, Марокко, Йорданія, Бангладеш; з високим балом традиційних цінностей та цінностей самовираження: США, більшість країн Латинської Америки, Ірландія; з високими показниками у світсько-раціональних цінностях та цінностях виживання: Болгарія, Україна, Естонія; з високими показниками у світсько-раціональних цінностях та цінностях самовираження: Японія, країни Північної Європи, Бенілюкс, Німеччина, Швейцарія, Чехія, Словенія, Франція. Геополітичні події 2022–2023 років однозначно вплинули на вивід цінностей, і цікавим буде переглянути результати опитування WVS українського суспільства за 2023 рік. Проте уже за даними соціологічного моніторингу «Українське суспільство», здійсненого Київським міжнародним інститутом соціології, ставлення до держави має тенденцію до погіршення. Поряд з тим стабілізувалося поняття важливості держави, особливо на фоні війни. Також зміни в українському суспільстві, які у 2020 році вказували на посилення традицій і цінностей виживання (становивши, наприклад, частку тих, хто вважає, що в дітях потрібно виховувати незалежність, із 43% до 35%, тепер змінилася радикально навпаки); зменшилось поширеність гендерних стереотипів щодо того, що університетська освіта важливіша для хлопчика, ніж для дівчинки (у 2020 році такі

показники становили 24,5%; у 2023 році орієнтовно 14%); зростання частки тих, хто підтримує управління країною військовими, із 13% до 21,1%; зниження довіри до більшості державних інституцій (суди, уряд, Верховна Рада, державні установи і служби загалом) – крім Збройних сил та Національної поліції, довіра до яких зросла. Також знизилася довіра до громадських організацій і великого бізнесу. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 року № 710-р, з поправками від 8 жовтня 2022 року № 893-р, заслуговує на більшу увагу, базується на необхідності створення сприятливих умов для формування та розвитку громадянських компетентностей людини в усіх сферах та на всіх рівнях освіти.

І головне, при цьому є схема, напрями, система її реалізації. Цінності самовираження – це ще вищий рівень розвитку людини, етап, при якому стає менше патерналізму і більше патріотизму та прояву особистості [1]. Особистість може проявити себе в межах своїх інтелектуальних, фізичних, матеріальних, соціальних можливостей. Можливості є у всіх, що робити з результатом прояву тим, хто це бачить: сприймати, копіювати, наслідувати, підтримувати, не погоджуватися, знищувати – вибір за кожним. Як подано таке самовираження і як сприйнято – важливо в суспільстві, а тим більше в тих, де ще відбуваються процеси становлення свідомості.

В книзі Ірини Рєви «Місія третього покоління» (2018) авторка акцентує увагу на змінах у свідомості українців у період з 1991 року під впливом революцій та російсько-української війни, кризи цінностей в українському суспільстві, яке пройшло через Голодомор та репресії, формування громадянського суспільства та визначення ідентичності своєї нації, боротьбу за неї протягом багатьох років та загострення, починаючи з 2000-років XXI століття.

Аналіз ціннісних пріоритетів у сучасному світі також розкриває перспективи можливості оцінювання (прогнозу) майбутніх змін соціумів в умовах техноінформаційних трансформацій [4].

Слід зазначити, що в кризові періоди, в часи радикальних змін в економічних системах, політиці та державному управлінні, формування та достовірне передбачення майбутнього набуває особливого значення. До цього спонукає науково-технічний прогрес і перетворення науки з її необмеженим потенціалом на безпосередній чинник виробничих і культурних процесів, а також суспільного прогресу.

Прогнозування – ще один вид передбачення, метою якого є виявлення загальних тенденцій суспільного розвитку та визначення позитивних і негативних наслідків соціальних закономірностей. Майбутнє можна зрозуміти лише через ретельний аналіз минулого й сьогодення. Воно також враховує зростаючу роль впливу випадкових факторів. Філософське передбачення також враховує весь арсенал наукових методів, за допомогою яких людство збирає інформацію про можливості сучасної цивілізації, робить експертні оцінювання й спирається на пошукові та нормативні прогнози.

Філософсько-методологічною основою дослідницької програми прогнозування є футурологічні праці В. Вернадського, Е. Тоффлера, Т. Пейсіта, М. Моїсєєва. Сучасний австрійський футуролог Е. Янш нараховує понад 200 наукових методів пізнання майбутнього. Всі вони можуть бути розділені на п'ять груп: 1) екстраполяція (поширення висновків про одну частину на іншу); 2) експертне оцінювання (думка експертів); 3) моделювання (знаходження характеристик об'єкта на основі його зразка, тобто моделі); 4) історична аналогія (виявлення схожості між об'єктами, які мають бути зроблені); та 5) сценарії майбутнього (складання плану бажаного або очікуваного).

Методи і техніки прогнозування майбутнього розроблені спеціалізованими організаціями та дослідницькими центрами. Серед них – Інститут майбутнього (США),

Міжнародна комісія майбутнього, Всесвітнє товариство майбутнього (Франція) та Римський клуб.

Багато міжнародних і регіональних організацій здійснюють творче об'єднання науково-суспільної думки для пошуків виходу із кризи, прогнозування, планування й соціального конструктивного проектування майбутнього [14; 15].

Американський соціолог, історик І. Валлерстайн зазначає, що сучасна цивілізація умовно поділяється на ядро (багаті країни), напівпериферію (країни з середнім доходом) і периферію (бідні країни) [2]. З появою нових технічних засобів, зокрема комп'ютерних технологій, у соціальній філософії сформувався новий – постіндустріальний – підхід до розуміння суспільного поступу, найхарактерніші ознаки якого – перегляд ставлення до природи як до винятково ресурсного джерела виробництва; бурхливий розвиток індустрії знань; перетворення системи освіти на провідну галузь людської діяльності. У сферах навчання, телекомунікацій, збирання й перероблення інформації, книгодрукування сучасні високорозвинені країни виробляють більшу половину національного продукту.

Інформація як вид знання посідає домінуюче місце в сучасному мисленні з формуванням постіндустріального суспільства, в якому шкала суспільного багатства поступово переміщується в бік культурних надбань [2; 6].

Ще наприкінці 70-х років ХХ ст. Б. Фромм попереджував про можливість виникнення «інформаційного імперіалізму». Необмежена інформація і комп'ютеризація змінює людську свідомість, позбавляє індивіда емоційного світу. Про це, зокрема, йдеться в книзі О. Тоффлера «Метаморфоза влади» (2002), в якій він характеризує епоху інформаційної революції як еру «Третьої хвилі». У ній автор прагне представити майбутнє суспільство як повернення до доіндустріальної цивілізації на новітній технологічній базі. Це нове надіндустріальне суспільство – суспільство, що орієнтується на забезпечення «постматеріалістичної системи цінностей», яку утворюють знання, освіта, наука, індивідуальність, людяність, гуманізм і толерантність. Таке суспільство, вважають деякі західні філософи, здатна утворити насамперед західна цивілізація, суспільство «золотого мільярда», тобто найрозвиненіші країни світу [12]. Стосовно цих країн (західноєвропейських, США, Австралія, Японія) використовують оцінювальні поняття «технологічне суспільство» (Ж. Блюль), «постіндустріальне суспільство» (Д. Белл), «постекономічне суспільство» (О. Тоффлер).

У 70-ті роки ХХ ст. формується концепція «гуманістичного суспільства» (постцивілізаційного, постекономічного, «справді людського») [11]. Ці концепції принципово відрізняються від песимістично забарвленої прогностики, сповненої детальним описом кризових тенденцій, загрозливих очікувань суспільних катастроф. Філософи-прогнозологи не обходять своєю увагою слаборозвинені країни Сходу, Азії, Африки, Латинської Америки, які утворюють «третій світ». У ньому панують злиденність, настрої тероризму і релігійного фанатизму. З огляду на це американський дослідник Самюель-Філіпс Хантінгтон бачить сценарій майбутнього як «зіткнення цивілізацій», тобто повстання «бідноти Півдня» проти «багатої Півночі». На його думку, всі конфлікти останніх століть були породжені здебільшого західною цивілізацією, її надмірними амбіціями й інтересами. Із закінченням «холодної війни» західна цивілізація перестане домінувати, в міжнародний процес творення сучасної історії активно втручаються незахідні країни, насамперед азійські. Вони прагнуть реваншу, енергійно виборюють своє місце під сонцем, активно використовують у цій боротьбі з конкурентами «мусульманський фактор» [7].

Правильне оцінювання ситуації є запорукою успіху у вирішенні будь-якої проблеми, а аналіз і достовірні дані – передумовами для побудови подальших концепцій розвитку відносин у будь-якому суб'єкті та суспільстві в цілому [5]. Прогнозування та планування – це пошук реалістичних та економічно обґрунтованих рішень, спроба прорахувати майбутнє.

**Висновки.** У сучасному світі на прийняття рішень впливає масова поведінка та суспільні стандарти. Рівень економіки, її економічний цикл, темпи зростання та макроекономічні показники залежать від обсягу фізичного і людського капіталу й технічних знань. У довготерміновій перспективі процеси прийняття рішень визначаються біологією людської поведінки (ідентичністю, характером держави, наявністю чи відсутністю колоніального досвіду тощо). Протягом останнього десятиліття багато провідних економістів обговорювали складнощі процесу точного прогнозування та планування, зокрема «Чорний лебідь» Насіма Талеба, опублікований у 2007 році, «Антикрихкість» [10], глибоке дослідження з поведінкової економіки, та «Економічний та психологічний аналіз прийняття індивідуальних рішень» 2017 року.

Премія з поведінкової економіки, присуджена американському вченому Річарду Талеру за «внесок у встановлення зв'язку між економічним та психологічним аналізом прийняття індивідуальних рішень», є яскравим свідченням неможливості передбачити майбутнє. Covid-19 – це наочна демонстрація необхідності таких якостей, як креативність, адаптивність, пластичність, самоорганізація та саморозвиток. Він виявився індикатором, який також похитнув систему прогнозування та планування. Тим не менш, прогнозування і планування необхідні, й моделювання майбутнього на цій основі все ще потрібне, але це є складним викликом, перш за все, для суспільства і державних інституцій.

Державна політика – це розуміння місії, визначення національної стратегії з урахуванням сучасних особливостей та розроблення шляхів реалізації цієї стратегії в усіх сферах розвитку суспільства (патріотизм, економічна та демографічна політика, культура тощо) [8]. Загальна концепція держави, яка впливає на всі державні інституції та реалізується скоординовано. Налагодження цієї системи є складним завданням, але вона є необхідним механізмом для ефективного функціонування суспільства зі світськими та раціональними цінностями.

Державна політика – це підтримка та симбіоз для бізнесу, інструмент, який допомагає реалізувати національні пріоритети, а не диктує умови. Креативність, гнучкість, комунікація та інформованість – ключові складові сучасної держави, які створюють умови та можливості для прогнозування та планування в усіх сферах національного розвитку. Якщо технології майбутнього дозволять контролювати всі сфери життя, в тому числі й емоції, то визначення емоційності в економічній та соціальній сферах стане актуальним і потребуватиме подальшого розгляду.

**Conclusions.** In the modern world, decision-making is influenced by mass behavior and social standards. The standards of the economy, its economic cycles, growth rates, macroeconomic indicators, etc. depend on physical, and human capital, the amount of technological knowledge. In the long term, the decision-making process is governed by the biology of human behavior (identity, character of the nation, presence of colonial experience, etc.). Over the past decade, a number of leading economists have proven the complexity of the process of clear forecasting and planning. Nasim Taleb in «Black Swan», «Antifragility» – 2007, in-depth research on behavioral economics and the Nobel Prize for «Behavioral Economics» in 2017 was awarded to the American scientist Richard Thaler for «contribution to building links between economic and psychological analysis decision-making by individuals» are vivid confirmations of the impossibility of predicting the future. Covid-19 has become a telling indicator that has also shaken the system of forecasting and planning, proving the need for the qualities of creativity, adaptation, plasticity, self-organization, and self-development. And yet, forecasting and planning are necessary, and based on them, modeling the future, and, of course, it remains, but it poses difficult challenges to society and state institutions, first of all.

State policy is the realization of the mission, the definition of the country's strategy taking into account modern features and the development of ways to implement this strategy in all directions of the development of society (patriotic consciousness, economic and demographic policies, cultural, etc.). A general state concept that would affect all state institutions and be implemented in a coordinated manner. The system in its correct understanding is hard work, but it is a necessity for an effective functioning mechanism of society with secular and rational values.

State policy is support and symbiosis with business, it is a tool designed to help in the implementation of the country's priorities, and not to dictate conditions. Creativity, plasticity, communicativeness, and consciousness are the main components of a modern state, which create conditions and opportunities to forecast and plan in all directions of the country's development. If the technologies of the future provide for the control of all spheres of life, including emotions, then the definition of the concepts of emotionality in the economic and social spheres becomes urgent and requires further consideration.

### Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство: проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть. Досвід соціально-філософського аналізу: монографія. Київ: Атлант ЮЕмСі, 2006. 502 с.
2. Vallerstajn I. The Modern World-System, 1974. Vol. I. URL: [https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/495082/mod\\_resource/content/1/Wallerstein-Modern%20World-System%20I.pdf](https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/495082/mod_resource/content/1/Wallerstein-Modern%20World-System%20I.pdf) (дата звернення: 23.12.2023).
3. Григорук А. Економічні цінності людини. URL: [http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19850/1/22\\_HRYHORUK.pdf](http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19850/1/22_HRYHORUK.pdf) (дата звернення: 30.12.2023).
4. Грущинська Н. Раціональне та емоційне ядро сучасного прогнозування. URL: <https://economistua.com/ratsionalne-ta-emotsijne-yadro-suchasnogo-prognozuvannya/> (дата звернення: 02.01.2024).
5. Розенау Дж. М. Управління без уряду: порядок і зміни у світовій політиці. URL: <https://www.google.com.ua> (дата звернення: 03.01.2024).
6. Лайон Д. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Київ, 1996. С. 362–380.
7. Новий світовий порядок в XXI столітті: глобальні тенденції і їх значення. URL: <http://razumkov.org.ua> (дата звернення: 02.01.2024).
8. Станіславенко Л. А. Соціальні та економічні цінності українського суспільства. Політичне життя, вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2021. № 1. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/9781> (дата звернення: 03.01.2024).
9. Макева С., Оксамитна С. Стан сингулярності. соціальні структури, ситуації, повсякденні практики. Київ: КМА, 2017. 174 с.
10. Талеб Н. Homo Deus. Коротка історія людства. Київ, 2019. 496 с.
11. Фукуяма Ф. Сильна держава: Управління і світовий порядок в XXI столітті (англ. State-Building: Governance and World Order in the 21st Century.) Cornell University Press, 2004.
12. Четверикова А. Про новий світовий порядок. URL: <http://firtka.if.ua> (дата звернення: 30.12.2023).
13. World Economic Forum. URL: [http://www.weforum.org/r.Competitiveness\\_Rankings.pdf](http://www.weforum.org/r.Competitiveness_Rankings.pdf) (дата звернення: 03.01.2024).
14. Характеристика України по Індексу економічної свободи. 2022. URL: [http://www.heritage.org/Index\\_Ranking\\_of\\_countries\\_2021року](http://www.heritage.org/Index_Ranking_of_countries_2021року) (дата звернення: 30.12.2023).
15. Міжнародний індекс щастя. URL: [https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2022/WHR\\_web.pdf](https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2022/WHR_web.pdf) (дата звернення? 04.01.2024).
16. Показник огляду цінностей світу (WVS). URL: <https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp> (дата звернення: 04.01.2024).

### References

1. Andruschenko V. P. (2006). Organizovane suspiljstvo: Problema orghanizaciji ta suspiljnoji samoorganizaciji v period radykaljnykh transformacij v Ukraini na rubezhi stolitj [The problem of organization and social self-organization during the period of radical transformations in Ukraine at the turn of the century]. *Dosvid socialjno-filosofskogho analizu, Atlant JuEmSi*, 502 p.
2. Vallerstajn I. (1974). The Modern World-System, vol. I. Available at: [https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/495082/mod\\_resource/content/1/Wallerstein-Modern%20World-System%20I.pdf](https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/495082/mod_resource/content/1/Wallerstein-Modern%20World-System%20I.pdf) (accessed 23 December 2023).



3. Ghryghoruk A. Ekonomichni cinnosti ljudyn. Available at: [http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19850/1/22\\_HRYHORUK.pdf](http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19850/1/22_HRYHORUK.pdf) (accessed 30 December 2023).
4. Ghrushhynsjka N. Racionaljne ta emocijne jadro suchasnogho proghnozuvannja. Available at: <https://economistua.com/ratsionalne-ta-emotsijne-yadro-suchasnogo-proghnozuvannja/> (accessed 02 January 2024).
5. Dzh. M. Rozenau. Upravlinnja bez urjadu: porjadok i zminy u svitovij polityci. Available at: <https://www.google.com.ua> (accessed 03 January 2024).
6. Lajon D. (1996). Informacijne suspiljstvo: problemy ta iljuziji [Information society: problems and illusions]. Suchasna zarubizhna socialjna filosofija. Kyiv. Pp. 362–380.
7. Novyj svitovyj porjadok v XXI stolitti: ghlobaljni tendenciji i jikh znachennja. *Elektronnyj resurs – Sajt Cetrū Razumkova*. Available at: <http://razumkov.org.ua> (accessed 02 January 2024).
8. Stanislavenko L. A. (2021). Socialjni ta ekonomichni cinnosti ukrajinsjkogho suspiljstva [Social and economic values of Ukrainian society] Politychne zhyttja, visnyk Doneckogho nacionalnogho universytetu imeni Vasylja Stusa, no. 1. Available at: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/9781> (accessed 03 January 2024).
9. Makejeva S., Oksamytnoji S. (2017). *Stan synghuljarnosti. socialjni struktury, sytuaciji, povsjakdenni praktyky* [The state of singularity. social structures, situations, everyday practices]. State of singularity. social structures, situations, everyday practices. Za redakcijeju. Kyjiv: KMA. 174 p.
10. Taleb N. Homo Deus (2019). Korotka istorija ljudstva [A brief history of humanity]. Kyiv. 496 p.
11. Fukujama F. (2004). Syljna derzhava: Upravlinnja i svitovyj porjadok v XXI stolitti (anghl. State-Building: Governance and World Order in the 21st Century.) Cornell University Press.
12. Chetverykova A. (2017). Pro novyj svitovyj porjadok. Available at: <http://firtka.if.ua> (accessed 30 December 2023).
13. World Economic Forum. Available at: [http://www.weforum.org/r.Competitiveness\\_Rankings.pdf](http://www.weforum.org/r.Competitiveness_Rankings.pdf) (accessed 03 January 2024).
14. Kharakterystyka Ukrajinny po Indeksu ekonomichnoji svobody. 2022. Available at: [http://www.heritage.org/Index\\_Ranking\\_of\\_countries\\_2021roku](http://www.heritage.org/Index_Ranking_of_countries_2021roku) (accessed 30 December 2023).
15. Mizhnarodnyj indeks shhastja. Available at: [https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2022/WHR\\_web.pdf](https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2022/WHR_web.pdf) (accessed 04 January 2024).
16. Pokaznyk oghljadu cinnostej svitu (WVS). Available at: <https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp> (accessed 04 January 2024).